

การจัดการเรียนรู้ตามหลักมงคลสูตรรายวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง ศาสนา ศีลธรรม
จริยธรรม โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนวัดดอนกลอย ตำบลดอนกลอย อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี

Learning Management According to the Auspicious Curriculum Buddhism
Course on Religion, Morality and Ethics by using a Project-based Teaching
Model of Students in Grade 6, Wat Don Kloi School, Don Kloi Subdistrict,
Nong Kha Yang District Uthai Thani Province

พระอธิการณัฐวุฒิ ณัฐวุฒสาโร (มานะพิมพ์)¹ ศรีมงคล เทพเรณู² ดิเรก ดั่งลอย³
Phraathikan Natthawut Natthawutthasaro (Manaphim), Srimongkol Theprewu and
Direk Duengloy

Received: August 25, 2022

Revised: September 27, 2023

Accepted: October 07, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักมงคลสูตร
รายวิชาศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม และรูปแบบการสอนแบบโครงงาน และ 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักมงคลสูตร รายวิชาศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม และ
รูปแบบการสอนแบบโครงงาน เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง โดยใช้แบบกลุ่มเดียวทดสอบ ก่อนเรียน
และหลังเรียน ซึ่งนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนกลอย
อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี โดยรวบรวมข้อมูลเอกสาร และแบบทดสอบจริงมาวิเคราะห์
เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบทดสอบก่อนเรียน 2) แบบทดสอบหลังเรียนหลังเรียน

¹ คณะสงฆ์จังหวัดอุทัยธานี; Sangha in Uthai Thani Province

²⁻³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkomrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: tmpukh@gmail.com, Tel 084-3388102

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย ผลการวิจัย พบว่า 1) การจัดการเรียนรู้ตามหลักมงคลสูตร โดยใช้รูปแบบโครงงานมีขั้นตอนชัดเจน เป็นกระบวนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นกระบวนการสอนที่เน้นการแก้ปัญหาของผู้เรียนอย่างตรงประเด็น ไม่เน้นให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการสอนอย่างเดียวแบบเดิม ๆ แต่เน้นให้ผู้สอนใช้วิธีการย่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม เน้นสื่อที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาหรือความพร้อมในแต่ละชั่วโมง นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ตามหลักมงคลสูตรโดยใช้รูปแบบโครงงานยังเป็นกระบวนการสอนที่ผลักดันให้ผู้สอนได้คิดค้นวิธีการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย = 13.80 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย = 27.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ก่อนเรียน = 3.089 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หลังเรียน = 1.756 และผลการทดสอบ t-test ก่อนเรียนและหลังเรียนมีค่าทางสถิติที่ -30.454 มีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .000 เมื่อเปรียบเทียบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: หลักมงคลสูตร, รูปแบบโครงงาน, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

The purposes of this research article were 1) to study learning management according to the principles of Mangala Sutta on Religion, Morality, and Ethics and project-based teaching model; and 2) to study learning achievement from learning management according to the principles of Mangala Sutta on Religion, Morality, and Ethics and project-based teaching model. It was a quasi-experimental research by using a single group test before studying and after studying. The sample students were Prathom Suksa 6 Students at Wat Don Kloi School, Nong Khayang District, Uthai Thani Province by collecting document information and the actual test to analyze the research tools, consisting of 1) a pre-study test, 2) a post-study test after studying. The researcher carried out the research steps. The results of the research found that 1) learning management according to Mangala Sutta principles using a project-based teaching model had clear steps. It was an effective teaching process because it was a teaching process that focused on solving student problems in a straightforward manner. It was not emphasized that teachers organized only teaching activities in the

traditional way, but emphasized that teachers used sub-methods to organize learning activities that were appropriate, focused on media that was consistent with the problem or readiness in each hour. In addition, learning was organized according to the principles of Mangala Sutta using a project-based teaching model. It was also a teaching process that pushed teachers to develop teaching methods that focused on developing students' learning achievement effectively; and 2) learning achievement before studying, the average was = 13.80; after studying, the average was = 27.53; standard deviation before studying was = 3.089; standard deviation after studying was = 1.756, and the results of t-test before studying and after studying had a statistical value of -30.454. The statistical significance level was .000. When comparing learning achievement after studying, it was higher than before studying with a statistical significance of .05.

Keywords: Mangala Sutta Principle, Project-Based Model, Learning Achievement

บทนำ

การจัดสาระการเรียนรู้หลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมวิชาสังคมศึกษา นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากภาระจิตของการให้ความรู้ความเข้าใจหลักปฏิบัติในพระพุทธศาสนาตลอดจนการบริหารจิตและเจริญปัญญา จะเป็นแนวทางที่ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ในสมัยปัจจุบันมนุษย์ได้สร้างสรรค์ความเจริญในด้านต่าง ๆ การพัฒนาด้วยบทบาทของเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ โดยมีความหวังว่าวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะนำมาซึ่งการพัฒนาอารยธรรมของมนุษยชาติที่สามารถสร้างความสมบูรณ์พูนสุขให้แก่มนุษย์ได้ด้วยความมุ่งหวังที่จะทำให้ชีวิตมีความเป็นอยู่อย่างสมบูรณ์สนองความต้องการทางด้านร่างกาย อารมณ์ และความพึงพอใจเพราะสิ่งเหล่านี้สามารถนำไปสู่กระแสของลัทธิบริโภคนิยมได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

มงคลสูตร 38 ประการ ประกอบด้วย 1) ไม่คบคนพาล 2) คบบัณฑิต 3) บูชาผู้ที่ควรบูชา 4) อยู่ในประเทศอันสมควร 5) เคยทำบุญไว้กาลก่อน 6) ตั้งตนไว้ชอบ 7) สดับตรับฟังมาก 8) มีศีลปะ 9) มีวินัย 10) มีวาจาเป็นสุภาสิต 11) บำรุงบิดา 12) บำรุงมารดา 13) สงเคราะห์บุตรและภรรยา 14) การงานไม่คั่งค้างอาภูล 15) ให้ทาน 16) ประพฤติธรรม 17) สงเคราะห์ญาติ 18

ประกอบภารงานที่ไม่มีโทษ 19) เว้นจากบาป 20) สำรวมการต็มน้ำเมา 21) ไม่ประมาทในธรรม 22) เคารพ 23) การเจียมตัว 24) ยินดีด้วยของตน (สันโดษ) 25) รู้คุณท่าน 26) พังธรรมตามกาล 27) อดทน 28) ว่าง่าย 29) เห็นสมณะ 30) สนทนาธรรมตามกาล 31) บำเพ็ญตบะ 32) ประพฤติพรหมจรรย์ 33) เห็นอริยสัจ 34) ทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน 35) จิตไม่หวั่นไหว 36) จิตไม่เศร้าโศก 37) จิตปราศจากธุลี 38) จิตเกษม ซึ่งเป็นประโยชน์กับนักเรียนและผู้สนใจศึกษาในหลักมงคลสูตร

ในกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้โลกไร้พรมแดนและกระแสผลักดันต่าง ๆ ทำให้ไทยต้องแข่งขันกับนานาประเทศ ในด้านต่าง ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพื่อให้ประเทศมีศักยภาพในการแข่งขัน และยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรีในสังคมโลกบนฐานแห่งความเป็นไทยเราจึงควรปลูกฝังความเป็นคนไทยแก่เด็กเยาวชน ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 มาตรา 22 ซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เมื่อมนุษย์ที่เป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของสังคมควรมีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานที่จะสร้างพลังครอบครัว ชุมชน และสังคม ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศโดยรวมอย่างสันติซึ่งแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงเป็นรากฐานสำคัญอีกประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) จะเห็นได้ว่า มงคลสูตร 38 ประการ (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2524) เป็นหลักปฏิบัติของมนุษย์ในสังคมและนำไปสู่ทิศทางการพัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาสังคมประเทศชาติและโลก เป็นดัชนีชี้วัดหรือบรรทัดฐานของคุณภาพชีวิตระดับสูง เป็นเครื่องวัดมาตรฐานของศีลธรรมและสันติสุขของบุคคลที่รวมอยู่ในสังคม ดังนั้นการเสริมสร้างปัจจัยพื้นฐานในสังคม นอกจากด้านกายภาพภายนอกแล้ว มงคลสูตรยังมีความสำคัญในด้านอื่น ๆ อีกมากเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาวิเคราะห์การนำหลักธรรมมาใช้เป็นสาระแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา และมงคลสูตรยังเป็นหลักสากลของสันติโลก กล่าวคือ เป็นเหตุสร้างความเจริญด้านสติและปัญญาญาณ ตลอดจนส่งเสริมความเข้มแข็งทางศีลธรรมของมนุษย์ที่อยู่ร่วมสังคมเดียวกัน (พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ, 2541)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามหลักมงคลสูตร รายวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนกลอย อำเภอนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนก่อนและหลังเรียนตามหลักมกคลสูตร รายวิชา พระพุทธศาสนา เรื่อง ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงงาน ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนกลอย อำเภอนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi- Experimental Research) ผู้วิจัยได้กำหนดแบบแผนการวิจัยเป็น Pre Experimental Design โดยใช้แบบกลุ่มเดียวทดสอบ ก่อนเรียนและหลังเรียน (One-group Pretest-Posttest Design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่า t-test โดยรวมของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ทั้งหมดได้จากการนำหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การ จัดการเรียนรู้ตามหลักมกคลสูตรโดยใช้รูปแบบโครงงาน มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการ จัดการเรียนรู้ตามหลักมกคลสูตร จำนวน 15 ชั่วโมง รูปแบบการสอนแบบโครงงานดังนี้ 1) ขั้น กำหนดปัญหา หรือสำรวจความสนใจ 2) ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน 3) ขั้นวางแผนและ วิเคราะห์โครงงาน 4) ขั้นลงมือปฏิบัติหรือแก้ปัญหา 5) ขั้นประเมินผลระหว่างปฏิบัติงาน 6) ขั้นสรุป รายงานผล และเสนอผลงาน

สรุปผลการวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้ตามหลักมกคลสูตร รายวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอน กลอย ตำบลดอนกลอย อำเภอนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลัก มกคลสูตรโดยใช้รูปแบบโครงงานมีขั้นตอนชัดเจน เป็นกระบวนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจาก เป็นกระบวนการสอนที่เน้นการแก้ปัญหาของผู้เรียนอย่างตรงประเด็น ไม่เน้นให้ผู้สอนจัดกิจกรรม การสอนอย่างเดียวยแบบเดิม ๆ แต่เน้นให้ผู้สอนใช้วิธีการย่อยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ เหมาะสม เน้นสื่อที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาหรือความพร้อมในแต่ละชั่วโมง นอกจากนี้การจัดการ เรียนรู้ตามหลักมกคลสูตรโดยใช้รูปแบบโครงงานยังเป็นกระบวนการสอนที่ผลักดันให้ผู้สอนได้คิดค้น วิธีการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักมกคลสูตร รายวิชาพระพุทธ ศาสนา เรื่อง ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงงาน ของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนกลอย ตำบลดอนกลอย อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 13.80 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 27.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ก่อนเรียน = 3.089 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หลังเรียน = 1.756 ก่อนเรียนและหลังเรียน และผลการทดสอบ t-test ก่อนเรียนและหลังเรียนมีค่าทางสถิติที่ -30.454 มีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .000 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อภิปรายผลการวิจัย

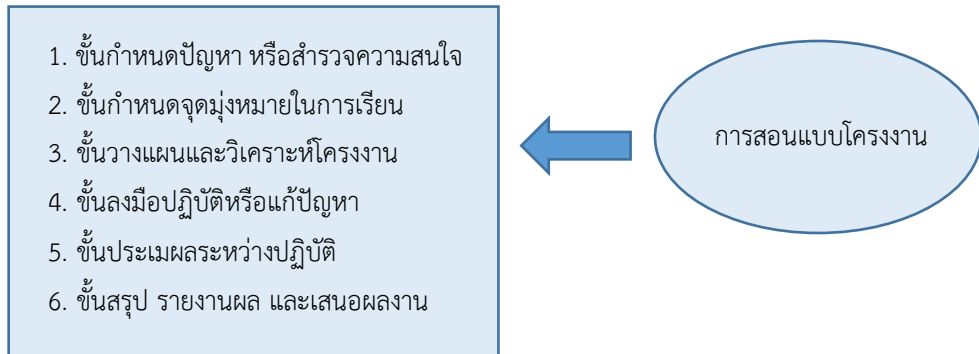
1. ผลการจัดการเรียนรู้ตามหลักมกคลสูตรการจัดการเรียนรู้ตามหลักมกคลสูตร รายวิชา พระพุทธศาสนา เรื่อง ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงงานของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนกลอย ตำบลดอนกลอย อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักมกคลสูตรโดยใช้รูปแบบโครงงานมีขั้นตอนชัดเจน เป็นกระบวนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นกระบวนการสอนที่เน้นการแก้ปัญหาของผู้เรียน อย่างตรงประเด็น ไม่เน้นให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการสอนอย่างเดียวแบบเดิม ๆ แต่เน้นให้ผู้สอนใช้วิธีการย่อยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม เน้นสื่อที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาหรือความพร้อมในแต่ละชั่วโมง นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ตามหลักมกคลสูตรโดยใช้รูปแบบโครงงานยังเป็นกระบวนการสอนที่ผลักดันให้ผู้สอนได้คิดค้นวิธีการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาพิเชษฐ จิตตมโล (2559) พบว่า หลักคำสอนในมกคลสูตรสามารถนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ใน 3 ระดับด้วยกันคือ 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับปฐมวัย กำหนดอายุอยู่ในระหว่างไม่เกิน 25 ปี เป็นวัยที่ยังต้องศึกษาหาความรู้ใส่ตัว เป็นวัยเตรียมตัวเตรียมความพร้อมที่จะต้องออกไปครองเรือนเพื่อสร้างอนาคตของตนเป็นวัยที่ยังต้องพึ่งพา พ่อ-แม่ และครูบาอาจารย์ คอยช่วยอบรมสั่งสอนชี้แนะถึงความถูกต้องดีงาม ทั้งทางโลกและทางธรรม เพื่อที่จะได้เป็นหลักประกันในการนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สมบูรณ์ในวัยนี้ควรศึกษาและปฏิบัติตามหลักคำสอนในมกคลสูตรข้อ 1 ถึงข้อที่ 10 2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับมัธยมวัย กำหนดอายุอยู่ในระหว่าง 26 ถึง 50 ปี เป็นวัยที่จะต้องดำเนินชีวิตไปตามลำพัง คือ ออกไปตั้งหลักปักฐานสร้างครอบครัวไม่ต้องพึ่งบิดา-มารดา และครูบาอาจารย์เหมือนเดิมเป็นวัยที่ต้องรับผิดชอบต่อตนเองและทำให้ครอบครัวอยู่ดีมีสุข ในวัยนี้ควรศึกษาและปฏิบัติตามหลักคำสอนในมกคลสูตรข้อที่ 20 ถึงข้อที่ 30 และ 3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับปัจฉิมวัย กำหนดอายุอยู่ในระหว่าง 51 ปีขึ้นไปถึงสิ้นอายุขัย เป็นวัยที่ต้องสะสมบุญทานด้วยการ

แสวงหาทรัพย์ คือ อริยทรัพย์ อริยสมบัติใส่ตัวให้มากเท่าที่จะมากได้เพื่อเป็นเสบียงเดินทางสู่ความสุขทั้งในภพนี้ และสัมปรายภพ ในวินัยนี้ควรศึกษาและปฏิบัติตามหลัก คำสอนในมงคลสูตรข้อที่ 31 ถึงข้อที่ 38

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักมงคลสูตร รายวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนกลอย ตำบลดอนกลอย อำเภอนองขาหยาง จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 13.80 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 27.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ก่อนเรียน = 3.089 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หลังเรียน = 1.756 และผลการทดสอบ t-test ก่อนเรียนและหลังเรียนมีค่าทางสถิติที่ -30.454 มีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .000 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุปผา กาหลง (2552) พบว่า หลักธรรมในมงคลสูตรกับการสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เป็นพื้นฐานของชีวิต มี 4 ประการ คือ การไม่คบคนพาล การคบบัณฑิต การบูชาบุคคลที่ควรบูชา และการได้อยู่ในถิ่นที่เหมาะสม สำหรับการนำหลักธรรมในมงคลสูตรมาประยุกต์ใช้ในสาระสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เป็นพื้นฐานของชีวิตให้เกิด สันติสุขในสังคมปัจจุบันนั้น มนุษย์ต้องพัฒนาจิตใจตนเองด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ต้องปรับสภาพ สิ่งแวดล้อมภายในตนคืออายตนะภายใน ให้สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอก คือ อายตนะภายนอก โดยใช้หลักธรรมที่สำคัญอันเป็นมงคลชีวิต 4 ประการแรกใน 38 ประการ สังคมนั้น ๆ จึงจะเกิดสันติสุข

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยแสดงเป็นแผนภาพ แบ่งออกเป็นขั้นตอน การจัดการเรียนรู้ รูปแบบการสอนแบบโครงงาน ตามหลักมงคลสูตร ในรายวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นตอนหาปัญหา หรือสำรวจความสนใจ 2) ขั้นตอนกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน 3) ขั้นตอนวางแผนและวิเคราะห์โครงงาน 4) ขั้นตอนลงมือปฏิบัติหรือแก้ปัญหา 5) ขั้นตอนประเมินผลระหว่างปฏิบัติ และ 6) ขั้นสรุป รายงานผล และเสนอผลงาน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำหลักมงคสูตรไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ด้านการบริหารอย่างเป็นขั้นตอนตามกระบวนการของมงคสูตร
2. คณะครูในโรงเรียนควรนำหลักมงคสูตรไปใช้ในกระบวนการวิจัยเพื่อให้เกิดเป็นกรอบแนวคิดในการวางแผนการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเชื่อมโยงกันตามหลักความเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน
3. คณะกรรมการสถานศึกษาควรใช้หลักมงคสูตรเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ทางด้านการศึกษาาร่วมกัน โดยเน้นการสำรวจปัญหาจากด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาสถานศึกษา และผู้เรียนแล้วระดมความคิดเพื่อวางแผนแก้ปัญหาร่วมกันอย่างสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพ ปัญหาทุกด้าน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้เรียนสามารถนำหลักคำสอนตามมงคสูตรไปปรับใช้ได้จริงในการดำเนิน ชีวิตประจำวัน
2. สถานศึกษาควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามหลักมงค สูตรกับรายวิชาอื่นนอกจากรายวิชาศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. ประชาชนทั่วไปที่สนใจในหลังธรรมคำสอน เมื่ออ่านเจอจะได้้นำคำสอนพร้อม วิธีการวางแผนในการดำเนินชีวิตให้ประสบผลสำเร็จ สืบไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ, (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- บุปผา กาหลง. (2552). *มงคลสูตรกับการสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคม*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา). โครงการบัณฑิตศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- พระมหาพิเชษฐ์ จตตมโล.(2559). การศึกษาเชิงวิเคราะห์การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักคำสอนในมงคลสูตร. *วารสารพุทธมคค์*, 1(2), 19-24.
- พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. (2524). *มงคลสูตรคำฉันท์*. พระนคร: กองวรรณคดีประวัติศาสตร์. เข้าถึงได้จาก <https://finearts.go.th/chonburilibrary/view/14207-มงคลสูตรคำฉันท์>
- พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ. (2541). *มงคลชีวิต ฉบับ “ธรรมทายาท”*. ปทุมธานี: ชมรมพุทธศาสตร์สากลในอุปถัมภ์สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์.

